

Andre som har bidraget til og medvirket ved spillet

Idé og manuskript	Svend Laustsen
Instruktion	Svend Laustsen
Instruktion af børn	Olga Bruhn og Kirsten Poulsen
Scenografi	Svend Laustsen
Kostumer og sminkning	Kirsten Poulsen med flere
Regi	Elin Pedersen
Scene og tilskuerpladser	Niels Aagaard med flere
Lydoperatører	Richard Albers og Vagner Hanberg
Musik	Magda og Jens Kristensen

Tak !

Tak for økonomisk støtte fra:	Viborg Amt
	Skive Kultur- og Fritidsfond
	Kulturregion Salling-Fjends
	Salling Bank
	Sparbank Vests Gavefond
	Skive Folkeblads Fond
	Polar Is, Thisted

Tak til A/S Jensen og Sørensens Plantage, som har stillet "Æ Tørhus" med mangfoldige faciliteter til rådighed, og til forpagteren af marken, hvor spillet foregår. Og tak til foreninger, institutioner og enkeltpersoner i lokalområdet, uden hvis medvirken spillet ikke kunne gennemføres.

Styregruppe for Egnsspil 1999:

Olga Bruhn	Ruth Holck	Svend Laustsen	Torben Olesen (formand)
Arne Ottesen	Kirsten Poulsen	Poul Roslev	Niels Aagaard

Friluftsspil 1999 i Rønbjerg Mose

Et lokalhistorisk skuespil om mennesker under forvandling
og udvikling af mosebrug

baseret på lokale historiske hændelser i perioden 1879 - 1899

Skuespil i 2 akter med pause
Opføres af lokale aktører bag "Æ Tørhus" som

Festforestilling

ved A/S Jensen og Sørensens Plantages

100 års jubilæum

Lørdag den 12. juni 1999

Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose

Kort resumé:

Spillet handler om rakkere og tørvefabrikanter, som færdes side om side i Rønbjerg Mose, og det er baseret på lokale historiske hændelser i perioden 1879-99. Netop i denne periode blev tørvefabrikationen udviklet til en industri, og to af dens foregangsmænd har vigtige roller i stykket. Det drejer sig om Rønbjerg-gårdmanden Andreas Sørensen, og om bogtrykkeren fra Skive, Marius Jensen, der grundlagde og stadig ejede Skive Folkeblad.

De to dannede i 1899 interessentskabet "Rønbjerg Tørvefabrik", og deres særprægede makkerskab fik en god udvikling, der fortsatte, selv efter at mosen var tømt for tørvedynd. Deres efterkommere samarbejder i dag i aktieselskabet "Jensen og Sørensens Plantage".

Spillet indledes imidlertid med noget helt andet, nemlig med to af de berygtede Abrahamsønners hjemkomst fra Skive marked, hvor de havde spredt skræk og rædsel. De to rakkere pralen af at have ryddet markedet kunne dog ikke skjule, at alderen trykkede, og når dertil kom påvirkningen af en ammassende Mormon-prædikant, blev rækkerbrødrene med tiden mere tamme. Sæden af den nye religion faldt ellers på stengrund og visnede hurtigt bort, men den medvirkede til udviklingen frem imod rækkerfolkets endelige udryddelse.

Denne udryddelse varede et par generationer og indebar de unges integration i det øvrige samfund, vel især i de jyske købstæder og ovre i Hovedstaden, som mange flygtede til, men også en del i lokalsamfundet. Her fandt integrationen især sted i de nymodens tørvefabrikker, hvor de rakkere, der ikke var for gamle til at ændre livsstil, kunne begå sig så godt som andre arbejdere.

Men uden konflikter skete det ikke. Disse kunne opstå i forbindelse med unges forelskelse på tværs af gamle skel, som her i spillet, hvor gårdmandsønnen Viktor falder for rækkerpigen Sofies skønhed og klogskab. Konflikten udvikling og løsning skal ikke afsløres her. Afsløres kan derimod Andreas Sørensens kone Rikkens slutteplik, som lægges hende i munden, den dag da tørveværket skulle gå i gang, for præcis 100 år siden:

"Hvem forstår alt det, der sker i denne forrykte tid? Jeg ønsker mig tilbage til min ungdoms gode, gamle dage."

Rolleliste

Anders Abraham, en af Abrahamsønnerne	Poul Roslev
Gammel Hans, en af Abrahamsønnerne	Rasmus Thorsen
Smal Hans, søn af Gammel Hans	Harry Pedersen
Trine Smut, hans kone, også kaldet Mimme	Else Marie Pedersen
Røde Anders, søn af Gammel Hans	Ib Kold
Jensine, hans kone	Anne Marie Pedersen
Sofie, deres datter	Trine Pedersen
Josef, Mormon missionær	Roald Davidsen
Andreas Sørensen, gårdmand i Rønbjerg	Henrik Henriksen
Rikke (Frederikke), hans kone	Ingrid Roslev
Viktor, deres stedsøn	Jens Martin Roslev
Rolandsen, tørvefabrikant i Hvidemosegård	Leo Andersen
Korsgaard, proprietær på Nørkær	Poul Graugaard
Bang, sagfører fra Skive	Hardy Brunsgaard
Olrik, sogneprest i Estvad-Rønbjerg	Morten Have
Stokholm, gammel degn og skolelærer i Estvad	Torben Olesen
Marius Jensen, bogtrykker, ejer af Skive Folkeblad	Frede Christiansen
Else, hans kone og nære medarbejder	Rita Gammelgaard
Mylius Erichsen, forfatter, senere Grønlandsfarer	Roald Davidsen
Valdemar Neiiendam, kunstmaler fra København	Frederik Jensen
Kristoffer, arbejdsformand på tørvefabrikken	Egon Nørgaard
Tørvearbejdere: Egon Jeppesen, Ellen Primdahl, Erna Korsbakke, og børn fra Estvad og Rønbjerg: Helle, Henrik, Marie, Mikkel og Timma.	
Rækkerbørn:	
Fra Estvad og Rønbjerg: Jens Christian, Kamilla, Mikkel, Sverre og Tobias. Samt Rikke Davidsen fra Volling, der er tipoldebarn af Rikke og Andreas Sørensen.	

Egnsspil - Juni 1999. Godtfolk og Rakkere i Rønbjerg Mose.

Mel: Husker du i høst ----

Harens hop i revling og krat er idag som før
viber, - lærker ruger - før lyng får ny kulør.
Nu skygger træer på heden henover de tørveskær
mangen "tørvetriller" tænker: var det sliddet værd?
men skønt alt forvandles, - vi ved, det var her!

Hundred år er svundet, fra "værket" kom ret i gang.
Mosejord blev handlet - nu dagen tit blev lang.
Børn rejste tørv i mosen, - en "fyrstelig" løn de fik.
Kvinder satte tørveskruer, det var tidens skik.
Året rundt just varmen fra tørven man fik!

To familier startede dengang i "Kompagni."
Tørve - eventyret er nu for længst forbi.
Tipvognespor er stoppet - som dampfløjtens høje lyd.
År i mosens slid og slæb gav mange dagligt brød.
Mon kulissen viser, hvad tiden dem bød?

Her fandt rakkerfolket på heden et fattigt skjul.
Ilde-set blandt godtfolk de tigged' uld og sul.
Brugte de deres kræfter i mosen til ærlig løn?
Derom skal vi høre nu - i et historisk skøn,
"mosefundets stemme" om stor værkets drøm!

Birgit Kristensen
